

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

? ANTE PORTAS

Jeles évfordulókon szokás előre és vissza tekinteni. Az Európai Unió küszöbét éppen csak átlépve úgy gondoltuk, mi is megteesszük ezt.

Az előretéketést szolgálják az Európai Unió honlapok. A palettaszerű indító lapon <<http://europa.eu.int>> megjelent a magyar kapcsolat: „Az Európai Unió portálja”, és mi tagadás, jól esik ezt látni a húszt különböző nyelvű felirat között. Miről olvashatunk anyanyelvünkön? Egyszer majd mindenről, bár jelenleg még a keresést is angol felületen kell végezni. Azoknak az oldalaknak a fordítására összpontosították figyelmüket, amelyek az állampolgárok többségét érintik. Egyelőre sajnos a szakterületi kapcsolatok mögött is csak a „tartalomjegyzék” magyar, az innét megnyitható oldalak nem. Természetesen azért nagyon hasznos ez a kezdet, és bőségesen kiegészíti a könyvtár EU-s linkgyűjteményét <<http://konyvtar.univet.hu/praxis/eu/euindex.htm>>.

Előremutató fejlemény a június 5-én megrendezésre kerülő Állatorvosi Informatika Konferencia (lásd <<http://www.hungarovet.com/konferencia/>>), amelyet cikk-ismertetéssel, internet-forrásokkal és bibliográfiával szeretnénk előkészíteni.

A visszatekintést szolgálja, de a jövőre is árnyékot vet egy kis statisztikai összeállítás. (O. É.)

Állatorvosi informatika – a biztos háttér

A különböző típusú (állat)orvosi információ mennyisége és forrásai olyan mértékben és ütemben gyarapszanak, hogy egyre lehetetlenebb vállalkozásnak tűnik ezek áttekintése és klinikai alkalmazása – írja Bellamy*. Szinte lehetetlen egy adott pillanatban a rendelkezésre álló információ teljes körű áttekintésén alapuló tudásra támaszkodva a helyzetnek megfelelő legjobb és leggazdaságosabb döntést meghozni. Az állatorvosok többnyire csak az általuk éppen ismert lehetőségek közül választanak.

A tudás jobb megalapozását szolgálja az utóbbi években megjelent multidiszciplináris ismeretág, az állatorvosi informatika, amely az állatorvosi információ keletkezésével, kezelésével, kommunikálásával és alkalmazásával foglalkozik. Érdeklődési körébe tartozik az állatorvosi információ valamennyi formája (szöveges, számszerű, matematikai modellek, képek stb.), annak szervezése, osztályozása, megjelenítése, tárolása és visszakeresése. Központi kér-

dése, az „információ” és a „tudás” viszonya: hogyan lehet az információt az állatorvosi döntéseket megbízhatóan megalapozó tudássá transzformálni. Az állatorvosi informatika kínálja a kutatási eredmények értékeléséhez és magyarázatához szükséges fogalmi kereteket és terminológiát, az informatika elemeinek és módszereinek hatékony alkalmazása pedig az eszközöket, amelyekkel az újonnan megszerzett tudás gyorsan és hatékonyan átültethető a gyakorlatba.

Ebben a munkában az állatorvosi informatika támaszkodik az informatikára, a matematikára, a járványtanra, a mesterséges intelligencia kutatásokra, a számítástechnikára, a software-fejlesztés és a távközlési technológia eredményeire.

Az állatorvosi informatika az állatorvosi munka valamennyi elemét áthatja: meghatározza, hogyan közelítik meg az állatbetegségeket, hogyan választják ki az optimális terápiát, hogyan osztják meg az állatorvosi ismereteket másokkal stb.

Most, hogy a bonyolult információs struktúrák kezelése (pl. döntés-előkészítő rendszerek) és továbbítása technikailag megoldottak tekinthető, számíthatunk az állatorvosi informatika előretörésére. A jó praxisban a nagy teljesítményű számítógép a sztetoszkóppal és a röntgengéppel egyenrangú munkaeszköz.

Az állatorvosi informatika még csak most kezd felzárkózni az orvosi informatika mellé,

amely már standard tantárgy az orvosi egyetemeken. Bizonytalanságok vannak ennek az új tudományágnak a felosztásában is, de a következő négy, némileg átfedő elemet mindenképpen érdemes megkülönböztetni:

1. orvosi információs rendszerek (praxisok, kórházak, laboratóriumi rendszerek szakmai tudásbázis), adminisztratív és pénzügyi adatok kezelésére)
  2. döntés-előkészítő rendszerek (szakértői rendszerek, amelyek matematikai és mesterséges intelligencia modellekre támaszkodnak, és a diagnosztikát, ill. a terápiás döntések meghozatalát segítik)
  3. orvosi képalkotó technikák (digitális röntgen, ultrahang, MRI, mikroszkópia),
  4. az ellátás minősége (minőségbiztosítás, bizonyítékokra alapozott orvoslás, stb.).
- (O. É.)

BELLAMY, J. E. C.: Veterinary informatics – Why are we dragging our feet? = Canadian Veterinary Journal. 1999. 40. 12. 861-863.

Internet források

Hungarovet

<<http://www.hungarovet.com/>>

Egyre többen választják szakmai informálódásra, önképzésre, kapcsolattartásra, továbbképzésre a webet. Kitűnő eszköz mindehhez a 2003. szeptemberében indult Hungarovet – Magyar állatorvosi információs szolgálat. Talán különösnek tűnik, hogy egy magyar állatorvos Amerikában, Indianapolisban magyar állatorvosi szakmai honlapot szerkeszt, pedig így van. Igaz, az impresszumból megtudjuk, egész kis csapat áll a kitűnő munka háttérében. Nemcsak a honlapszerkesztésben persze, hanem a szakmai háttér biztosításában is.

A szakmai konzultánsok névsora igazi amerikai – magyar koprodukció. Szinte minden megtalálható itt, ami az állatorvos(i könyvtáros) szívét megdobogtatja. Regisztráció után az elzárt laprészek is megtekinthetők, bárki hozzászólhat a vitákhoz vagy cikket küldhet tetszőleges témában.

A szokásos funkciókon kívül (bemutatkozás, impresszum, levél a szerkesztőknek, regisztráció) fórum és vitahely (chat) áll rendelkezésre, megtekinthetjük az eseménynaptárt, tájékozódhatunk a legfrissebb szakmai kérdésekről, eseményekről, és válogatottan közöl kivonatokat a legfrissebb irodalomból. Középen a Hungarovet híreket találjuk. E percben arról olvashatok, hogy a regisztrált tagok számára ingyenesen hozzáférhető a *Compendium of Veterinary Products* című kiadvány angol nyelvű, on-line változata. Alatta letölthető dokumentumok sora, a cikkektől a táblázatokon át a hasznos kisnyomtatványig.

Megtudhatjuk, mi kell ahhoz, hogy egy állatorvos az Egyesült Államokban dolgozhasson. Láthatjuk a vitafórum témáit és a cikkeket, alattuk a praxis-tipp rovattal, melynek legfőbb célja, hogy a szakma apróbb (és nagyobb) fogásait, a jó gyakorlatot, máshol bevált fogást, trükköt, vagy pl. nyomtatványt közkinccsé tegye.

Szavazás, a lapon belüli keresési lehetőség, figyelmeztetések, és kis linkgyűjtemény teszi teljessé a választékot. Egy kattintással érhetjük el a Magyar Állatorvosi Kamara, a Állatorvostudományi Kar, a Vetinfo vagy a Kisállatpraxis c. folyóirat honlapját, s örömeinkre a könyvtárét is. Kicsit talán zsúfolt, de átgondolt, barátságos, folyamatosan frissített honlapot találhat, aki ellátogat a <www.hungarovet.com> címre. (P. É.)

Association for Veterinary Informatics

<<http://www.avinformatics.org/index.htm>>

Az AVI története 1981-ig nyúlik vissza, jelenleg az AVMA által felügyelt alapítóokirat rendelkezik működéséről. Fő céljuk a szűkebb és tágabb szakmán belül az információs technikák és az elektronikus kommunikáció terjesztése, népszerűsítése. Honlapjuk is ezeket a célokat kívánja szolgálni, közös fórumot teremtve mindazoknak, akik az állatorvos-tudományi informatika iránt érdeklődnek. E közös fórumként elsősorban a moderált levelezőlista funkcionál (AVI-L), ahol a beérkezett hozzászólásokat automatikusan küldik el. A tagság egyszerű regisztráció útján megszerezhető, illetve az archívumból anyagok lekérhetőek.

A webhelyen hírfórum is található naprakész bekötésekkel, rendezett archívummal, habár a hírek nem kereshetők. A weblapon fel vannak tüntetve a várható programok, melyek elsősorban gyógyászati információs technológiával kapcsolatos konferenciákról tudósítanak. Sajnálatos, hogy a sötétkéek alapon fekete betűk nehezen olvashatók.

A webhely másik igen értékes része a forrásgyűjtemény, ami egy tematikus linksoportot takar. Az itt található témák: oktatás, irodalom és információ, szervezetek és projektek, a témába vágó egyéb webhelyek. Közvetlenül a honlapon is található kiemelt kapcsolódások, pl. a Pharma Lexicon keresési lehetőséggel, az IVIS honlapja stb. A webhely tehát nemcsak gyakorló állatorvosok, kutatók, de szakinformátorok, és más, a gyógyászati műszerekkel, informatikával foglalkozó szakemberek érdeklődésére is számot tarthat. (S. Á.)

Állatorvosi informatika
Válogatott bibliográfia

- BELLAMY, J. E. C.:** Veterinary informatics – why are we dragging our feet? = *Canadian Vet. J.* 1999. 40. 12. 861-863.
- BOTTCHER, P. – MAIERL, J.:** Macroscopic cryosectioning: a simple new method for producing digital three-dimensional databases in veterinary anatomy. = *Anat. Histol. Embryol.* 1999. 28. 1. 97-102.
- CARPENTER, T. E. – THURMOND, M. C. – BATES, T. W.:** A simulation model of intraherd transmission of foot and mouth disease with reference to disease spread before and after clinical diagnosis. = *J. Vet. Diagn. Invest.* 2004. 16. 11-16.
- CHRISTLEY, R. M. – REID, S. W. J.:** No significant difference: use of statistical methods for testing equivalence in clinical veterinary literature. = *JAVMA.* 2003. 222. 4. 433-437.
- CHRISTOPHER, M. M. et al:** Medical informatics in the veterinary clinical laboratory: an integrated subspecialty in diagnostics, resident training and clinical research. In: IXth Congress of the International Society of Animal Clinical Biochemistry, Ecole Nationale Veterinaire, Toulouse, France 17-20 July, 2000. *Revue de Med. Vet.* 2000. 151. 7. 569-576.
- CROWE, D. C.:** An appeal for better automated medical records. = *JAVMA.* 2003. 1. 223. 11. 1566-1567.
- DILLER, R.:** Informatik in der veterinärmedizinischen Forschung. = *TU.* 1997. 52. 21. 599-602.
- DYE, L. et al:** Computer use in private veterinary practice. = *JAVMA.* 1994. 204. 6. 888-890.
- GEBRESENBET, G. et al:** A smart system for surveillance of animal welfare during transport. = *DTW.* 2003. 110. 12. 494-498.
- GROHN, Y. T. et al:** Optimizing replacement of dairy cows: modeling the effects of diseases. = *Prev. Vet. Med.* 2003. 61. 1. 27-43.
- GUNN, G. J. et al.:** Modelling and costing BVD outbreaks in beef herds. = *Vet. J.* 2004. 167. 2. 143-149.
- JEHN, C. T.:** et al: Usefulness, completeness, and accuracy of Web sites providing information on osteoarthritis in dogs. = *JAVMA.* 2003. 112. 9. 1272-1275.
- MELLOR, D. J. et al:** Demographic characteristics of the equine population of northern Britain. = *Vet. Rec.* 1999. 145. 11. 299-304.
- MONTIANI-FERREIRA, F. et al.:** Basic concepts in statistics for veterinary ophthalmologists. = *Vet. Ophthalmol.* 2004. 7. 2. 79-85.
- MULLEN, P. J. et al.:** Veterinary informatics – international access to MEDLARS via Internet Graeful Med. In: Animal health information: structuring and sharing, global and local. Proceedings Second International Conference. Frederiksberg, Denmark, 1-4 July, 1997. 1998. 61-71.
- PELZER, N. L. – WIESE, W. H.:** Bibliometric study of grey literature in core veterinary medical journals. = *J. Med. Libr. Assoc.* 2003. 91. 4. 434-441.
- REICZIGEL, J. – ROZSA, L.:** Host-mediated site segregation of ectoparasites: an individual-based simulation study. = *J. Parasitol.* 1998. 84. 3. 491-498.
- REID, S. W. J. et al:** A hypertext knowledge base medium for the delivery of epidemiological models and expert systems. = *Prev. Vet. Med.* 1996. 26. 2. 97-105.
- RIBO, O. et al.:** IDEA: a large-scale project on electronic identification of livestock. = *Rev. Sci. Tech.* 2001. 20. 2. 426-436.
- RICHARDS, H. G. et al.:** An epidemiological analysis of a canine-biopsies database compiled by a diagnostic histopathology service. = *Prev. Vet. Med.* 2001. 51. 1-2. 125-136.
- RIVAS, A. L. et al.:** Critical response time (time available to implement effective measures for epidemic control): model building and evaluation. = *Can. J. Vet. Res.* 2003. 67. 4. 307-311.
- RUA-DOMENECH, R. et al.:** Modelling the spread of a viral infection in equine populations managed in Thoroughbred racehorse training yards. = *Prev. Vet. Med.* 2000. 47. 1-2. 61-77.
- SCUDAMORE, J. M.:** Government veterinary surgeons website. = *Vet. Rec.* 2004. 24. 154. 123.
- SMITH, D. S. – WILLIAMS, M.:** Applications of informatics in veterinary medicine. *Bull. Med. Libr. Assoc.* 2000. 88. 1. 49-51.
- TALBOT, R. B.:** Veterinary medical informatics. = *JAVMA.* 1991. 199. 1. 52-57.
- USE of Geographic Information System (GIS) in the frame of the contingency plan implemented during the 1999-2001 avian influenza ...epidemic in Italy.** = *Avian Dis.* 2003. 47. 3 Suppl. 1010-1014.
- WENTHE, V. M. et al.:** Photo-CD – a new medium in veterinary anatomy. = *DTW.* 1995. 102. 5. 200-202.

A fenti cikkekről könyvtárunktól másolat kérhető.
(O. É.)

A statisztika tükrében...

A visszatekintést szolgálja egy kis agrár-statisztikai összeállítás a 2002. évi Magyar Sta-

tisztikai Évkönyvből*. Mindenkinek vannak meg-
érzései, elképzelései a mezőgazdaság alakulásáról:
ezeket az érzéseket erősítik vagy cáfolják meg a
statisztikai adatok. Az interpretációt az olvasóra
bízuk...

ADATOK	1980	1990	2002
Állat-állomány			
· Szarvasmarha összesen (ezer db)	1 918	1 571	770
· Sertés összesen (ezer db)	8 330	8 000	5 082
· Baromfi összesen (ezer db)	42 764	31 121	23 235
· Vágóállat (t)	2 066	2 210	1 552
· Tehéntej (millió l)	2 471	2 763	2 100
· Tojás (millió db)	4 385	4 679	3 400
Az állattenyésztés néhány mutatója			
· Vágómarha termelés egy tehenre (kg)		387	259
· Tejtermelés egy tehenre (liter)		4 935	5 722
· Élő szaporulat (ezer db)		575	346
· Vágósertés-termelés egy anyakocára (kg)		2 065	2 196
· Élő szaporulat (ezer db)		13 199	7 917
· Tojástermelés, egy tyúkra (db)		186	212
Az állattenyésztés bruttó termelésének indexe (1960=100)	192	205	136
A feldolgozásra és továbbértékesítésre eladott termékek felvásárlásának indexe (növénytermesztés is!) (1960=100)	271	237	139
A foglalkoztatottak száma a mezőgazdaságban		⁽¹⁹⁹²⁾ 460 100	240 900
A mezőgazdaságban alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete – fizikai foglalkozásúak		9 009	72 129
A mezőgazdaságban alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete – szellemi foglalkozásúak		17 170	125 057
Az állatorvosok bruttó átlagkeresete (Ft)			204 134
A könyvtárosok bruttó átlagkeresete (Ft)			116 121

* Magyar statisztikai évkönyv, 2002 = Statistical yearbook of Hungary, 2002. Összeáll. Bisztrai Tibor et al. Bp.: KSH, 2003.

A Noctua terjesztéséért, és ezen keresztül könyvtári szolgáltatásaink népszerűsítéséért
köszönetet mondunk a Magyar Állatorvosi Kamarának.

NOCTUA SIVE NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja: Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár
Felelős kiadó: Szabóné Szávay Judit e-mail: mrszabo@univet.hu

Felelős szerkesztő: Orbán Éva e-mail: eorban@univet.hu

Cím: 1078 Budapest, István u. 2.

Tel.: (06-1) 478-4226 (Titkárság), 478-4228 (Olvasószolgálat)

Fax: (06-1) 478-4227

Honlap: <<http://konyvtar.univet.hu/>>

e-mail: library@univet.hu

